

ЗАЦВЯРДЖАЮ:
Намеснік
Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь
_____ К.А. Пятруцкая
«05» жніўня 2026 г.

ІНСТРУКТЫЎНА-МЕТАДЫЧНАЕ ПІСЬМО
«Асаблівасці арганізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы
ва ўстановах агульнай сярэдняй, спецыяльнай адукацыі
ў 2026/2027 навучальным годзе»

1. Арганізацыя ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва ўстановах адукацыі, якія рэалізуюць адукацыйныя праграмы агульнай сярэдняй і спецыяльнай адукацыі на ўзроўні агульнай сярэдняй адукацыі (далей – УА), у 2026/2027 навучальным годзе павінна ажыццяўляцца ў адпаведнасці з **нарматыўнымі прававымі дакументамі (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/normativnye-pravovye-dokumenty.html>).**

2. Мэтавыя арыенціры ідэалагічнай і выхаваўчай работы ў 2026/2027 навучальным годзе адлюстраваны ў «Дарожнай карце развіцця асобаснага патэнцыялу вучняў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі» (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/instruktivno-metodicheskie-pisma.html>) (дадатак 1).

3. Пры планаванні і рэалізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы ва УА мэтазгодна выкарыстоўваць навукова-метадычныя рэсурсы, размешчаныя на:

нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/>);
сайце дзяржаўнай установы адукацыі «Акадэмія адукацыі» (<https://akademy.by/index.php/ru/metodic/metodicheskoe-soprovozhdenie>);

сайце МОЛОДЕЖЬ.БЕЛ (інфармацыйная старонка «Моладзь супраць наркотыкаў» (<https://xn--d1acdremb9i.xn--90ais/informatsiya-po-vazhnym-voprosam/uchashcheysya-i-studencheskoy-molodyezhi/molodyezh-protiv-narkotikov>);

сайце Рэспубліканскага маладзёжнага цэнтра (<https://moladz.by>);

дзіцячым прававым сайце (<https://mir.pravo.by>);

сайце (<http://kids.pomogut.by>).

Пры арганізацыі ідэалагічнай і выхаваўчай работы рэкамендуецца выкарыстоўваць матэрыялы навукова-метадычных часопісаў: «Веснік адукацыі»; «Выхаванне і дадатковая адукацыя»; «ДIALOG»; «Здоровый образ жизни».

З мэтай стварэння ва УА выхоўваючага асяроддзя рэкамендуецца выкарыстоўваць для размяшчэння на інфармацыйных стэндах, сайтах УА, лічбавых экраных цытаты выбітных дзяржаўных дзеячаў, прадстаўнікоў навукі, культуры, спорту, гістарычных асоб (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/instruktivno-metodicheskie-pisma.html>) (дадатак 2).

Рэкамендацыі па планаванні і вядзенні дакументацыі па выхаваўчай рабоце размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/instruktivno-metodicheskie-pisma.html>) (дадатак 3).

4. Пры планаванні ідэалагічнай работы з працоўным калектывам ва УА неабходна выкарыстоўваць *Цыклаграму мерапрыемстваў на ідэалагічнай рабоце з працоўным калектывам* на 2026/2027 навучальны год (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/instruktivno-metodicheskie-pisma.html>) (дадатак 4).

Звяртаем увагу, што кожны работнік УА павінен з'яўляцца прыкладам грамадзянскай адказнасці, патрыятызму і любові да сваёй краіны. Асабістым стаўленнем да гістарычнага мінулага і нацыянальнай культуры Беларусі, адданасцю сваёй справе і прафесіяналізмам спрыяць выхаванню актыўнай жыццёвай пазіцыі ў вучняў.

5. Пры планаванні ідэалагічнай і выхаваўчай работы з вучнямі варта ўлічваць *Каляндар дзяржаўных свят, святочных дзён* (дадатак 5), *памятных і святочных дат і Цыклаграму мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці* на 2026/2027 навучальны год (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/instruktivno-metodicheskie-pisma.html>) (дадатак 6).

Інфармацыйныя і метадычныя матэрыялы для правядзення выхаваўчых мерапрыемстваў размяшчаюцца на нацыянальным адукацыйным партале ў раздзеле «Арганізацыя выхавання» (<https://vospitanie.adu.by/>).

Звяртаем увагу, што ў 2026/2027 навучальным годзе мерапрыемствы па навучальнай праграме «Я. Мая сям'я. Мая Радзіма» павінны праводзіцца на першым уроку ў чацвер трэцяга тыдня кожнага месяца; мерапрыемствы інфармацыйна-адукацыйнага праекта «Школа Актыўнага Грамадзяніна» – на першым уроку ў чацвер чацвёртага тыдня кожнага месяца.

З мэтай грамадзянска-патрыятычнага выхавання вучняў і фарміравання іх гістарычнай памяці неабходна арганізаваць:

удзел вучняў ва Усебеларускай маладзёжнай экспедыцыі «Пазнаючы Радзіму – адкрываем сябе», рэспубліканскіх акцыях «Беларусь памятае», «Вахта памяці», «Ветэран жыве побач», рэспубліканскім конкурсе «Адкрываем Беларусь» і інш.;

наведванне вучнямі УА турыстычных аб'ектаў у рамках экскурсій па вялікіх і малых адукацыйных школьных маршрутах «Спазнаём. Ганарымся. Захоўваем» (<https://adu.by/images/2026/vospitanie/metod-rek-exkursii.pdf>);

наведванне вучнямі дзяржаўных музеяў, у тым ліку ў рамках устаноўленага адзінага бясплатнага дня (апошняя серада месяца).

Да арганізацыі і правядзення мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці неабходна прыцягваць супрацоўнікаў тэрытарыяльных структур ГА «БРСМ» і ГА «БРПА». Інфармацыя аб мерапрыемствах, якія праводзяцца грамадскімі аб'яднаннямі, размешчана на афіцыйных сайтах: ГА «БРСМ» (<https://brsm.by>), ГА «БРПА» (<https://brpo.by>).

Кіраўніку ўстановы адукацыі варта забяспечыць **кантроль за безумоўным выкананнем заканадаўства пры выкарыстанні Дзяржаўнага сцяга, Дзяржаўнага герба і Дзяржаўнага гімна Рэспублікі Беларусь** падчас правядзення ўрачыстых мерапрыемстваў, сходаў і лінеек; пастаянны маніторынг стану куткоў дзяржаўнай сімволікі, тэматычных стэндаў.

З мэтай фарміравання музычнай культуры, эстэтычнага густу вучняў пры арганізацыі адукацыйнага працэсу рэкамендуецца выкарыстоўваць у якасці гукавых сігналаў школьнага званка фрагменты музычных твораў, якія вывучаюцца ў адпаведнасці з вучэбнымі праграмамі па вучэбным прадмеце «Музыка». Вучэбныя праграмы размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://adu.by/ru/homeru/obrazovatelnyj-protsess/obshchee-srednee-obrazovanie/uchebnye-predmety-i-iv-klassy.html>).

6. Пры арганізацыі работы па прафілактыцы правапарушэнняў і злачынстваў непаўналетніх варта кіравацца:

Планам мерапрыемстваў па прававой асвеце грамадзян у 2024–2029 гадах, зацверджанай пастановай Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 12.01.2024 г. № 24 «Аб прававым выхаванні і асвеце грамадзян у 2024–2029 гадах» (<https://adu.by/images/2024/01/post-sovmin-24-2024.pdf>).

Звяртаем увагу, што пры размяшчэнні прафілактычнай інфармацыі на інфармацыйных стэндах ва УА неабходна выконваць адзіныя патрабаванні да яе зместу і размяшчэння (<https://adu.by/images/2026/06/05/edinye-trebovaniya-k-ugolku.pdf>).

У выпадку выяўлення непаўналетніх, якія сталі ахвярамі гвалту, неабходна кіравацца *Алгарытмам узаемадзеяння па абмене, уліку і выкарыстанні інфармацыі аб фактах дамашняга гвалту* (<https://adu.by/images/2026/03/03/Metodiceskie-rekomendacii-vospitanie/algorithm-vzaimodejstviya-nasilie.pdf>).

У рабоце па прафілактыцы суіцыдаў неабходна кіравацца:

Інструкцыяй аб парадку дзеянняў работнікаў устаноў адукацыі, аховы здароўя і супрацоўнікаў органаў унутраных спраў пры выяўленні фактараў рызыкі суіцыдальных дзеянняў у непаўналетніх (пастанова

Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь, Міністэрства адукацыі
Рэспублікі Беларусь і Міністэрства ўнутраных спраў Рэспублікі Беларусь
ад 15.01.2019 № 7/5/13)
(https://adu.by/images/2025/10/24/Poradok_dejstvij_rabotnikov_pri_vyavlenii_riska_suicidalnyh_dejstvij.pdf);

*Метадычнымі рэкамендацыямі па арганізацыі ва ўстанове адукацыі
работы на прафілактыцы суіцыдальных паводзін*
(<https://adu.by/images/2026/01/metod-rekom-profilaktika-suitsidov.pdf>).

Звяртаем увагу, што ўсе педагагічныя работнікі УА, законныя
прадстаўнікі вучняў павінны быць уключаны ў прафілактычную работу.
Неабходна на пастаяннай аснове інфармаваць педагогаў і бацькоў аб
маркерах суіцыдальнай рызыкі, спосабах аказання дапамогі ў крызісных
сітуацыях, магчымасцях атрымання псіхалагічнай дапамогі ў пераадоленні
крызісу (<https://vospitanie.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/metodicheskie-rekomendatsii.html>).

Акцэнтуюем увагу, што на нацыянальным адукацыйным партале
размешчаны *Нацыянальны механізм аказання дапамогі непаўналетнім,
якія пацярпелі ад сексуальнага гвалту*
(<https://vospitanie.adu.by/images/2026/07/Natsionalnyj-mehanizm-pomoshchi-2026-1.pdf>), а таксама рэгіянальныя карты па аказанні дапамогі дзецям, якія
пацярпелі ад сексуальнага гвалту або эксплуатацыі.

У мэтах аператыўнага рэагавання на крызісныя сітуацыі ва УА варта
выкарыстоўваць рэсурсы Рэспубліканскага цэнтра псіхалагічнай дапамогі
(<http://rcpp.by>).

Работа па прафілактыцы агрэсіўных паводзін і гвалту сярод
непаўналетніх і ў адносінах да непаўналетніх, укараненне эфектыўных
механізмаў агульнашкольнага рэагавання, падтрымкі і аказання дапамогі
ўсім удзельнікам адукацыйнага працэсу з 1 верасня 2026 г. будзе
ажыццяўляцца ва ўсіх установах агульнай сярэдняй адукацыі ў рамках
рэалізацыі **Праграмы падтрымання спрыяльнага сацыяльна-
псіхалагічнага клімату ва ўстановах адукацыі**
(<https://vospitanie.adu.by/component/content/article/programma-podderzhaniya-blagopriyatnogo-sotsialno-psikhologicheskogo-klimata-v-uchrezhdeniyakh-obshchego-srednego-obrazovaniya.html?catid=47&Itemid=101>).

7. Пры арганізацыі працоўнага выхавання вучняў неабходна
кіравацца *Метадычнымі рэкамендацыямі па працоўным выхаванні,
зацверджанымі Міністэрствам адукацыі*
(<https://adu.by/images/2025/05/metod-rekom-trud-vospitanie.pdf>).

Метадычныя рэкамендацыі могуць быць адаптаваны з улікам
асаблівасцяў рэгіёна, узроўню адукацыі.

Варта працягнуць работу па арганізацыі часовай працоўнай занятасці вучняў у вольны ад вучобы час; па наведванні вучнямі прафарыентацыйных мерапрыемстваў. Асаблівую ўвагу трэба ўдзяліць працоўнай занятасці вучняў, з якімі праводзіцца індывідуальна-прафілактычная работа, якія знаходзяцца ў сацыяльна небяспечным становішчы.

З мэтай павышэння эфектыўнасці прафарыентацыйнай работы з вучнямі VIII–XI класаў Міністэрствам адукацыі **рэкамендавана** вядзенне вучнямі «Дзённіка па прафарыентацыі». Дзённік размешчаны на нацыянальным адукацыйным партале (<https://vosпитание.adu.by/images/2025/10/dnevnik-proforientatsiya.pdf>).

8. Рэкамендацыі па арганізацыі работы з прадстаўнікамі розных маладзёжных субкультур размешчаны на партале: (<https://vosпитание.adu.by/organizatsiya-vospitaniya/metodicheskie-rekomendatsii.html>) (дадатак 7).

9. У рамках рэалізацыі мерапрыемстваў «Бацькоўскага ўніверсітэта» неабходна разгледзець пытанні, накіраваныя на:

фарміраванне даверлівых адносін бацькоў і педагогаў;

прафілактыку ўключэння вучняў у дэструктыўныя інтэрнэт-супольнасці і лічбавыя злачынствы.

Пры арганізацыі работы з бацькамі рэкамендуецца актыўна выкарыстоўваць правядзенне тэматычных сустрэч па пытаннях выхавання на прадыпрыемствах і ў арганізацыях, дзе працуюць бацькі вучняў.

Падчас зносін педагогаў з законнымі прадстаўнікамі вучняў пры дапамозе месенджараў (Viber, Telegram, WhatsApp і інш.) катэгарычна забараняецца публічнае абмеркаванне паспяховасці, паводзінскіх цяжкасцяў, асаблівасцяў здароўя або асабістых якасцяў канкрэтных вучняў і іх бацькоў.

10. Ва ўстановах спецыяльнай адукацыі (далей УСА) рэалізуюцца ўсе асноўныя складнікі выхавання, адлюстраваныя ў артыкуле 17 Кодэкса Рэспублікі Беларусь аб адукацыі з улікам віду спецыяльнай школы, спецыяльнай школы-інтэрната, кантынгенту вучняў.

Мерапрыемствы выхаваўчай накіраванасці, пазначаныя ў Цыклаграме мерапрыемстваў выхаваўчай накіраванасці, рэалізуюцца ў спецыяльных школах, спецыяльных школах-інтэрнатах у адаптаваным фармаце з улікам катэгорыі вучняў з АПФР, іх індывідуальных асаблівасцяў.

Звяртаем увагу на магчымасць забеспячэння персанальнага суправаджэння вучняў з РАС выхавальнікам як у рамках адукацыйнага працэсу, так і на выхаваўчых мерапрыемствах.

Планаванне мерапрыемстваў па аказанні сацыяльна-педагагічнай падтрымкі і псіхалагічнай дапамогі вучням з АПФР ажыццяўляецца з

улікам заключэння дзяржаўнага цэнтра карэкцыйна-развіццёвага навучання і рэабілітацыі.

На нацыянальным адукацыйным партале размешчаны матэрыялы па прафарыентацыйнай падтрымцы вучняў (<https://www.adu.by/ru/uchenikam/kuda-pojti-uchitsya.html>). Раздзел змяшчае спасылку на платформу «Прафесійныя траекторыі» для асоб з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця і інваліднасцю (<https://ripo.by/index.php?id=8682>).